HARD ROCK MAGAZINE

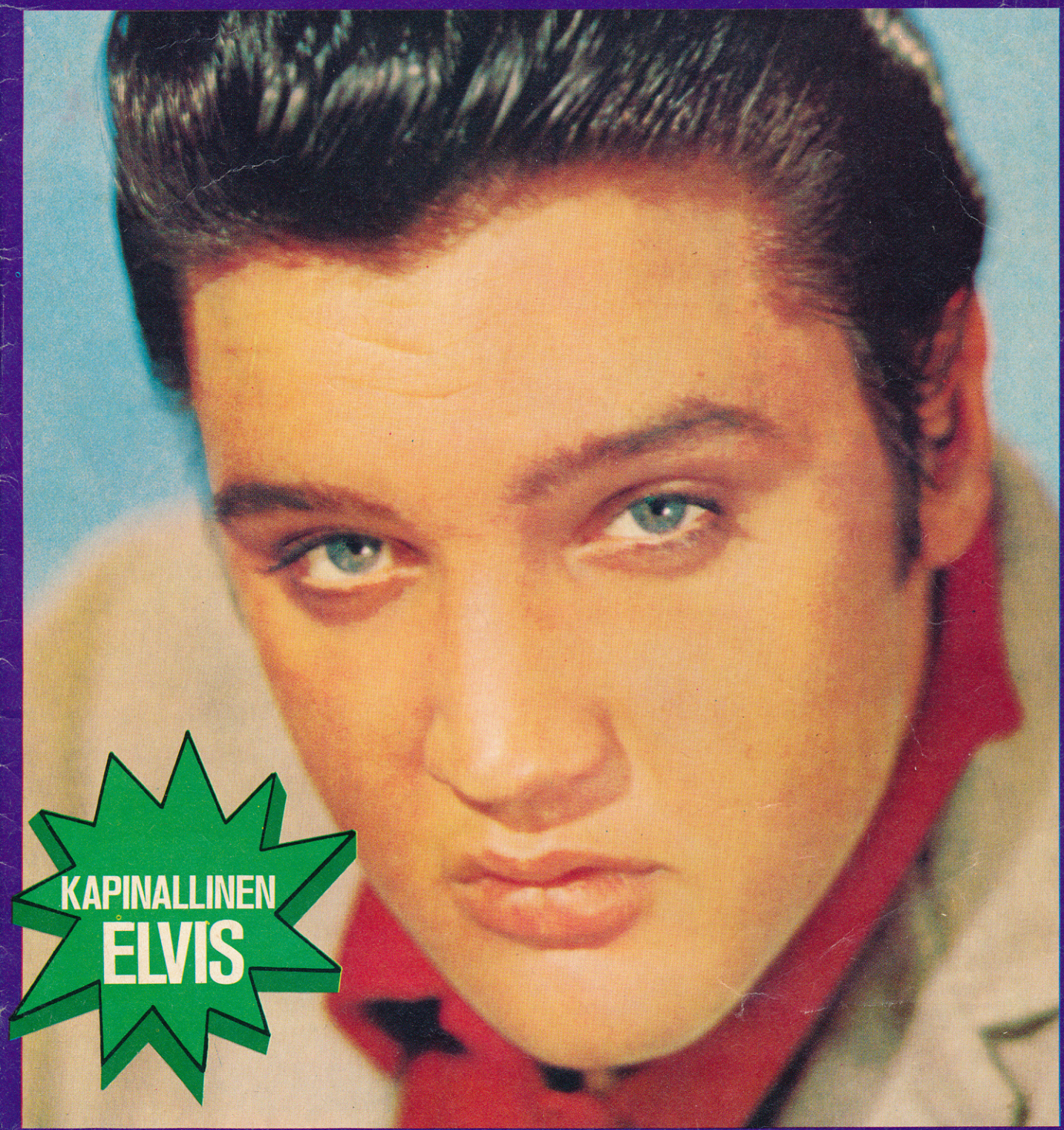

KAPINALLINEN
ELVIS

HARD ROCK MAGAZINE

HE IS THE KING!

ELVIS IN ACTION

LONG LIVE ELVIS!

SUOSIKKI SPECIAL

TODELLINEN ELVIS:
HURJA, KAPINALLINEN, KIIHOTTAVA!

● Vuoden 1935 alussa Yhdysvallat oli suuren pörssiromahduksen jälkeen yhä taloudellisen laman puristuksessa. Työttömien määrä oli yli kymmenen miljoonaa ja eniten heitä oli maan kehitysalueella, etelävaltioissa. Tupelon kaupunki Mississipin osavaltiossa oli osa »puuvillavyöhykettä», maatalousvaltaista seutua, jossa köyhien valkoihoisten ja mustien laumat yrittivät nyhtää niukan leipänsä karusta, pölyisestä maaperästä. Elvis Aron Presley syntyi näihin rutikköyhiin oloihin 8. 1. 1935. Ensimmäinen asia, jonka hän muisti lapsuudestaan, oli nälän tunne. Hänen jatkuva rukouksensa kuuluikin: »Rakas Jumala, älä anna meidän jäädä tänne ikuisesti.»

Vuonna 1948 Presleyn perhe päätti muuttaa Tupelosta kohti maan teollistuneempaa pohjoisosaa. Lukemattomien muiden sinne päin matkanneiden Etelän köyhien tavoin he toivoivat löytävänsä pohjoisempaa edes hieman helpommat elämisen ehdot. Elviksen isä Vernon pakkasi vähäisen omaisuuden pahvilaatikkoihin ja edelleen vuoden -39 malliseen Plymouthiin, Elvis otti vanhemmiltaan lahjaksi saamansa kitaran tiukasti syliinsä ja niin Presleyt suunnistivat kohti Memphisiä, Tennesseen suurinta kaupunkia, jossa oli silloin jo noin 300.000 asukasta. Tupeloon verrattuna kaikki muukin oli Memphisissä suurta, myös köyhäinkortteli, mikäli ei oteta lukuun heidän vuokraamaansa ränsistynyttä asuntoa, jossa oli vain yksi huone.

Ujo, mielellään syrjään vetäytyvä Elvis joutui heti kokemaan henkistä piinaa mennessään uuteen kouluunsa, L. C. Humes High Schooliin, jossa oli yli 1.600 oppilasta eli enemmän kuin koko Itä-Tupelossa oli ollut yhteensä asukkaita. Koulu oli kaupungin vähiten arvostettuja. Oppilaat olivat varattomista työläisperheistä ja osa heistä todellisia kovanaamoja. Elvis oppi kuitenkin nopeasti pitämään puolensa turvautuen vikkeliin jalkoihinsa, mikäli hänen nyrkkinsä eivät kyenneet aikaansaamaan sopua kiusoittelijoiden kanssa.

Koulussa Elvis menestyi keskinkertaisesti, hän ei ollut mikään lukutoukka. Iltaisin hän kuunteli mieluiten radiosta pop-musiikkiohjelmia, joita oli hyvin erisisältöisinä tarjolla erikseen valko- ja mustaihoisille. Elvis oli yhtä kiinnostunut sekä valkoihoisten countryvokalistien — Roy Acuff, Ernest Tubb, Ted Daffan, Bob Wills, Jimmie Davis, Jimmie Rodgers ym. — että mustaihoisten blueslaulajien — Bukka White, Big Bill Broonzy, Otis Spann, B. B. King, John Lee Hooker, Howlin' Wolf Burnett, Jimmy Reed, Earl Hooker, Muddy Waters ym. — esityksistä. Kuunneltuaan tarpeeksi hän yritti kitaraansa näppäillen jäljitellä heidän laulujaan.

YOUNG REBEL

Elvis oli viidentoista, kun hänessä alkoi näkyä itsenäistymisen merkkejä, jotka poikkesivat selvästi vakiokaavasta. Poikien yleisesti suosima hiusmuoti oli pystytukka, mutta Elvis antoi hiustensa kasvaa poikkeuksellisen pitkiksi. Niskaletti, joka oli siloteltu ankanpyrstöksi, ulottui pitkälle yli pystyyn käännetyn paidankauluksen, sivut oli kammattu taakse päin ja päältä hiukset olivat pyörteellä otsalle kasatun mahtavan rasvakiharan ollessa pisteenä iin päällä. Edelleen poskia alkoivat koristaa pulisongit, sillä Elvis halusi näyttää vanhemmalta ja ronskilta kuten hänen ihailemansa rekkakuskit. Hän alkoi pukeutua värikkäisiin vaatteisiin niukan perhebudjetin sallimissa rajoissa. Memphisin kuuluisalla Beale Streetillä oli Lanskyn veljesten miestenasustelike, joka oli erikoistunut vaatettamaan countrymuusikkoja räiskyviin esiintymisasuihin. Kun Elviksellä oli varaa ostaa uusia vaatteita, hän hankki ne aina Lanskyn liikkeestä: mustat housut, vaaleanpunaisen pikkutakin, kellertävän paidan, valkoiset kengät jne.

Tavanomaisesta poikkeavan tukkalaitteensa ja ulkoasunsa johdosta Elvis joutui koulussa nälvinnän ja suoranaisen painostuksenkin kohteeksi. Pystytukkaiset koulukaverit päättivät kerran leikata hänen hiuksensa normaalin mittaisiksi, mutta asiasta vihiä saanut Elvis pääsi livahtamaan pakoon heidän kynsistään. Jalkapallo oli koulussa hänen mieliaineitaan ja silloin vielä pienehköstä koostaan huolimatta hän pääsi pelaamaan puolustajana koulun joukkueeseen. Urheiluopettaja ei pitänyt kuitenkaan Elviksen yksilöllisestä hiusmuodista ja vaati lopulta häntä leikkauttamaan hiuksensa tai lähtemään joukkueesta. Elvis ei alistunut, vaan keräsi varusteensa ja poistui sanaakaan sanomatta.

Ärsyttävästä tukasta tuli Elviksen ylpeys. Hän oli vähällä kokea sen aiheuttamasta ennakkoluulosta johtuvaa syrjintää jälleen peruskoulun suorittettuaan hakiessaan kesällä 1953 työpaikkaa Crown Electric Companyn kuorma-autonkuljettajaksi. Työnantaja olisi näyttänyt hänelle heti alkuunsa ulko-ovea, ellei työnvälitystoimiston virkailija olisi ehtinyt jo puhelimessa varoittaa häntä, että pitkästä tukastaan huolimatta Elvis oli kunnollisen tuntuinen nuorukainen. Elvis oli hyvin tarkka hiuksistaan. Hän kampasi niitä vähän väliä peilin edessä. Tavallinen parturi ei saanut koskea niihin, vaan hän kävi aina leikkauttamassa ne kampaajalla.

THAT'S ALL RIGHT MAMA

Vuotta myöhemmin Elviksen kapina totunnaista ja sovinnaista vastaan sai uuden ulottuvuuden. 6. 7. 1954 hän loi Sun Record Companyn studiossa kitaristi Scotty Mooren ja basisti Bill Blackin säestyksellä valkoihoisten suosiman countryn ja mustien bluesin ennenkuulumattoman synteesin yhtiön omistajan Sam Phillipsin äänittäessä hänen esikoislevynsä That's All Right (Mama). Phillips tiesi löytäneensä sen, mitä hän oli jo kauan etsinyt: valkoihoisen nuorukaisen, joka lauloi neekerin sykkeellä ja tunteella. Ongelmana oli vain saada levy julkisuuteen. Yhdysvaltain korkein oikeus oli äskettäin päättänyt etelävaltioissa valtaa pitävien vastustuksesta huolimatta, että valko- ja mustaihoisten lasten oli käytävä samaa koulua. Kuuman kesän myötä roturistiriidat olivat puhjenneet monin paikoin suoranaisiksi rotumellakoiksi. Myös musiikin alalla »neekerimusiikin» sekoittamista »valkoiseen» musiikkiin pidettiin sopimattomana. Kuunnellessaan That's All Right -kappaleen nauhoitusta heti tuoreeltaan kitaristi Scotty Moore huokaisikin: »Hyvä luoja, meidäthän ajetaan kaupungista, kun he kuulevat tämän.» Kun levy sitten soitettiin elokuun alussa ensi kerran radio-ohjelmassa, jossa esiteltiin tavallisesti vain mustia blueslaulajia, Elviksen kiihkeä, alkuvoimainen laulutyyli herättikin heti kuuntelijoissa tunnekuohua — mutta uuden tyylin puolesta! Toisin kuin vanhempansa valkoihoiset nuoret kuuntelivat mielellään rhythm & bluesia. Heitä viehätti neekereiden musiikin raaka voima ja rytmikkyys. Radioaseman puhelinkeskus tukkeutui ja sinne alkoi virrata sähkösanomia kymmenien nuorten ilmoittaessa haluavansa kuulla lisää Presleyä, ja niinpä levyä soitettiin yhä uudelleen ohjelman aikana.

TABUJEN RIKKOJA

Kun Elvis aloitti lavaesiintymisensä, hän rikkoi jälleen tabuja. Valkoihoisista laulajista eivät edes pop-tähdet aivan muutamaa, Johnny Rayn tapaista poikkeusta lukuunottamatta uskaltaneet eläytyä yleisön edessä täydellisesti lauluihinsa. Elvis lauloi sen sijaan heti »koko vartalollaan». Keskittyessään lauluunsa hän myötäili rytmiä nytkäytellen jalkojaan, pyörittäen lanteittaan ja keikuttaen kitaraansa. Ensi kerralla hän ei ymmärtänyt, miksi nuoret alkoivat hyppiä ja kirkua hänen esityksensä aikana jatkaen sitä vielä hänen poistuttua lavaltakin. »Mitä minä tein... mitä minä tein», hän kysyi hädissään esiripun takana. »Teit mitä tahansa, niin mene tekemään se uudelleen!» huudahti nuorison ennennäkemättömästä reaktiosta yhtä äimistynyt tilaisuuden järjestäjä.

Muutamassa kuukaudessa Elviksen seksiä tihkuva lavashow hioutui pelottavan tehokkaaksi. Hän oli alusta alkaen erittäin kunnianhimoinen ja kilpailuhenkinen artisti, joka halusi olla paras. Kun hän alkoi esiintyä kiertueilla, joilla oli myös muita artisteja päätähtenään Hank Snow tai joku muu kuuluisa country-laulaja, tapahtui ensimmäisen illan jälkeen aina muutos esiintymisjärjestyksessä. Kukaan ei halunnut tulla lavalle hänen jälkeensä, vaan Elvis sai esiintyä viimeisenä. Eräällä kiertueella kun tämä oli jo vakiintunut tavaksi, ilmoitti countrytähti Ferlin Husky ensimmäisen illan jälkeen Elviksen managerille haluavansa esiintyä viimeisenä, koska hän oli sentään suurin nimi koko esiintyjäkaartissa. Toisena iltana Elvis esiintyi ennen Huskya ja rajummin kuin milloinkaan aikaisemmin. Kun Ferlin Husky tuli hänen jälkeensä lavalle nuori yleisö huusi yhä Elvistä takaisin estradille. Husky yritti saada siitä otetta käyttäen kaiken taitonsa, jonka hän oli oppinut pitkän uransa aikana, mutta turhaan. Tytöt kirkuivat taukoamatta: »Tuokaa Presley takaisin! Missä Elvis on! Mene pois, me tahdomme Elviksen!» Tämän jälkeen Huskykin tunnusti, että Elviksen jälkeen oli mahdoton esiintyä.

ELVIS-HYSTERIA KUOHUTTI

Vuonna 1956 Elvis-hysteria levisi kautta Yhdysvaltojen synnyttäen suoranaisen sisällissodan, jossa nuoret ja heitä vanhempi sukupolvi olivat vastakkain. 28. 1. 1956 Elvis esiintyi ensimmäisen kerran televisiossa, Dorseyn veljesten Stage Show'ssa, joka voitiin nähdä koko maassa. Hän lauloi kuumaa tunnetta tihkuvan kappaleen Heartbreak Hotel, jonka hänen uusi levykustantajansa RCA-yhtiö oli juuri saanut myyntiin. Laulaessaan Elvis katsoi kameraan silmät puoliummessa, keinutti pehmeästi lantiotaan ja taputti kitaraansa musiikin tahdissa. Välillä hän virnisti vasemmasta suupielestään saksaten jaloillaan nopeita vetoja. Televisionkatselijat eivät olleet nähneet koskaan mitään vastaavaa. Aikuiset haukkoivat henkeään: Elvis Presleyhän esiintyi räikeästi seksikkyyttä korostaen! Hänhän suorastaan »teki sitä» televisiossa! Nuoret kiljuivat riemusta: Elvis oli erilainen, täynnä elinvoimaa ja vaarallisen kiehtova! Ja kun vanhemmat sanoivat lapsilleen, miten naurettavia nämä olivat istuessaan kirkumassa ilosta, kun sivistymätön laulaja esiintyi televisiossa, tiesivät nuoret siitä hetkestä, että he elivät eri maailmassa kuin heidän vanhempansa. Elvis oli yksinomaan heitä varten. Ovet läimähtelivät kiinni joka puolella Yhdysvaltoja, kun nuoriso sulkeutui huoneisiinsa vaalimaan vasta keksimäänsä itsenäisyyttään: pojat kampaamaan hiuksiaan Elviksen tapaan ja jäljittelemään hänen liikkeitään peilin edessä sekä tytöt unelmoimaan Elviksen levyjen soidessa katsellen hänen kuvaansa.

Vanhemmat, opettajat, ym. auktoriteetit hämmentyivät hetkeksi. Tähän asti pop-musiikki oli ollut hempeää, maukeaa ja täysin harmitonta, mutta nyt syht'äkkiä Elviksen myötä se vaaransi jopa heidän arvovaltaansa ja arvomaailmaansa. Nuoret eivät tehneet enää, mitä heiltä odotettiin, vaan olivat ryhtyneet kapinoimaan. He ihailivat laulajaa, joka kuului selvästi kansan pohjasakkaan: hänellä oli huono ryhti, inhottavat pulisongit ja rasvaletti, röyhkeä virnistys ja siivottomat eleet. Ja päälle päätteeksi hän lauloi selvää nekrumusiikkia käsittämättömine mölähdyksineen ja takovine rytmeineen. Hänet oli nujerrettava!

KUKA OLI IRSTAS RASVIS??

Vanhoilliset aikuiset ryhtyivät vastahyökkäykseen. Elvistä haukuttiin lehdistössä irstaaksi rasvikseksi, vähäälyiseksi lantionheiluttajaksi, Pyörylantioksi, Pelvikseksi jne. Syracusessa joukko naisia kiersi keräämässä nimiä kirjelmään, jossa vaadittiin Elviksen televisioesiintymisten kieltämistä. Romeossa 16-vuotias koululainen erotettiin oppilaitoksestaan, kun hän ei antanut leikata pulisonkejaan ja Elvis-tukkaansa. Knoxvillessa pystytukkaiset urheilijanuorukaiset käsittelivät millin koneella kaikki pitkätukat, jotka he saivat kiinni. Country-musiikin Mekassa, Nashvillessa disc jockey Great Scott poltti 600 Elvis-levyä kaupungin puistossa järjestetyssä tilaisuudessa. Edelleen Nashvillessa Elvis hirtettiin ja St. Louisissa poltettiin — kuvaannollisesti.

Nuoret eivät tietenkään luopuneet Elviksestä ja hänen viitoittamastaan tavasta olla nuori ja nauttia siitä, vaan sukupolvien välinen kuilu kasvoi entisestään. Mitä enemmän aikuiset haukkuivat Elvistä, sitä suuremmaksi idoliksi hän tuli nuorisolle kapinallisuuden keulakuvana. Elviksen nerokas manageri, Eversti Tom Parker järjesti nuorisolle pian myös oman aineellisen kulttuurin. Elokuussa 1956 hän ilmoitti tehneensä kahden markkinointiyrityksen kanssa sopimuksen lukuisten Elvis Presley -tuotteiden aikaansaamisesta. Kauppoihin alkoi virrata Elvis-sukkia, -kenkiä, -paitoja, -puseroita, -jeanseja, -liinoja, -kyniä, -pelejä, -huulipunaa, -kampoja jne., kymmeniä erilaisia tuotteita, jotka oli tarkoitettu vain nuorille. Nuoriso osoittautui heti myös taloudelliseksi voimatekijäksi: ensimmäisen vuoden kuluessa tuotteita myytiin yli 50 miljoonan dollarin edestä.

VOITTO

9. 9. 1956 Yhdysvaltain kulttuurihistoriassa koettiin unohtumaton hetki, kun Elvis esiintyi ensi kerran Ed Sullivanin Toast of the Townissa, maan suosituimmassa televisio-ohjelmassa. Vain puoli vuotta aikaisemmin Sullivan oli antanut lausunnon, ettei hän koskisi Elvikseen edes pitkällä tikulla, mutta kilpailevien ohjelmien katsojalukujen noustua Elviksen vierailujen ansiosta hänen ohitseen hän oli kypsä maksamaan Elvikselle kolmesta esiintymisestä ohjelmassaan 50.000 dollaria eli kolme kertaa enemmän kuin hän oli maksanut yhdellekään artistille aikaisemmin. Auktoriteettien kritiikin pelossa hän määräsi kuitenkin, että Elvistä saatiin kuvata vain vyötäröstä ylös päin. Ohjelmalla oli ennätysmäiset 54 miljoonaa katselijaa, 82,6 % katsojakunnasta, kun Ed Sullivan esitteli hämmentyneenä Elviksen: »En tiedä, mitä hän tekee, mutta se saa ihmiset hullaantumaan.» Ja sitten kamera suunnattiin kohti Elvistä, joka seisoi esiintymislavalla viekas ilme kasvoillaan. Elvis keinahti kerran ja vielä toistamiseen ollen alkavinaan laulaa, ja studioyleisö kiljahti kummallakin kerralla. Sitten hän pyöräytti jaloillaan valtavan vedon, joka sytytti katsomon välittömästi jatkuvaan huutoon, aloittaen laulunsa: »You ain't nothin' but a hound dog...» Ed Sullivan katseli esiripun takaa ennenkokematonta riehuntaa ja mellakointia studiossaan mutisten hampaidensa välistä yhä uudelleen ja uudelleen: »Sonofabitch, sonofabitch...» ■

ELVIS-
ELOKUVAT 50-LUVULLA

● Elviksen sensaatiomaisesta rock'n' roll-showsta saivat Yhdysvaltain ulkopuolella asuvat nuoret vaikuttavan kuvan hänen filmeistään, joita hän ehti tehdä yhteensä neljä kappaletta ennen maaliskuussa 1958 tapahtunutta armeijaan menoaan.

Love Me Tender (20th Century-Fox, 1956): Yhdysvaltain sisällissodan jälkimaininkeihin ajoittuva lännenfilmi, jossa Elvis esittää vanhimman veljensä morsiamen kanssa naimisiin mennyttä etelävaltiolaispoikaa. Väistämättä syntyvä kriisi ratkeaa lopulta Elviksen kuollessa konnan luodista. Elvis laulaa hillbilly-sävyistä musiikkia (We're Gonna Move, Let Me, Poor Boy) balladin Love Me Tender ohella.

Loving You (Paramount, 1957): Filmi, jonka käsikirjoitus tehtiin erityisesti Elvistä varten, kuvaa pikkukaupungista kotoisin olevan nuorukaisen nousua rock-tähdeksi. Elvis esittää siinä elokuvauransa villeimmän lavashown. Hän laulaa kappaleet Mean Woman Blues, Party, Hot Dog, Loving You, Lonesome Cowboy, Teddy Bear ja Got a Lot o'Livin'to Do.

Jailhouse Rock (Metro-Goldwyn-Mayer, 1957): Elvis on elokuvassa vankilakundi, joka vankilasta päästyään nousee sensaatiomaisena laulajana hetkessä suosioon. Hän on kuitenkin epäreilu tytölle, joka on myötävaikuttanut ratkaisevasti hänen menestykseensä. Hänen entinen vankilakaverinsa yrittää lyödä järkeä hänen päähänsä, mutta isku osuu kurkkuun, jolloin hän menettää äänensä — väliaikaisesti. Elvis antaa tässäkin filmissä kursailemattomia näyttöjä kuuluisasta liikehdinnästään laulaen kappaleet I Want to Be Free, Jailhouse Rock, Treat Me Nice, Don't Leave Me Now, Baby, I Don't Care ja Young and Beautiful.

King Creole (Paramount, 1958): Filmin käsikirjoitus perustuu vapaasti mukaeltuna Harold Robbinsin novelliin A Stone for Danny Fisher. New Orleansissa sijaitsevassa kapakassa työskentelevä Elvis ajautuu mukaan rikoliskoplaan, joka suunnittelee hänen isänsä omistaman kaupan ryöstämistä. Elvis saavuttaa suosiota ravintolalaulajana ja onnistuu lopulta irrottautumaan rikollisten ystäviensä pauloista. Hän laulaa elokuvassa 11 kappaleen monivivahteisen repertuaarin rockkia ja balladeja: Crawfish, Lover Doll, Steadfast, Loyal and True, New Orleans, As Long as I Have You, Young Dreams, Hard-Headed Woman, Trouble, Dixieland Rock, King Creole ja Don't Ask Me Why. ■

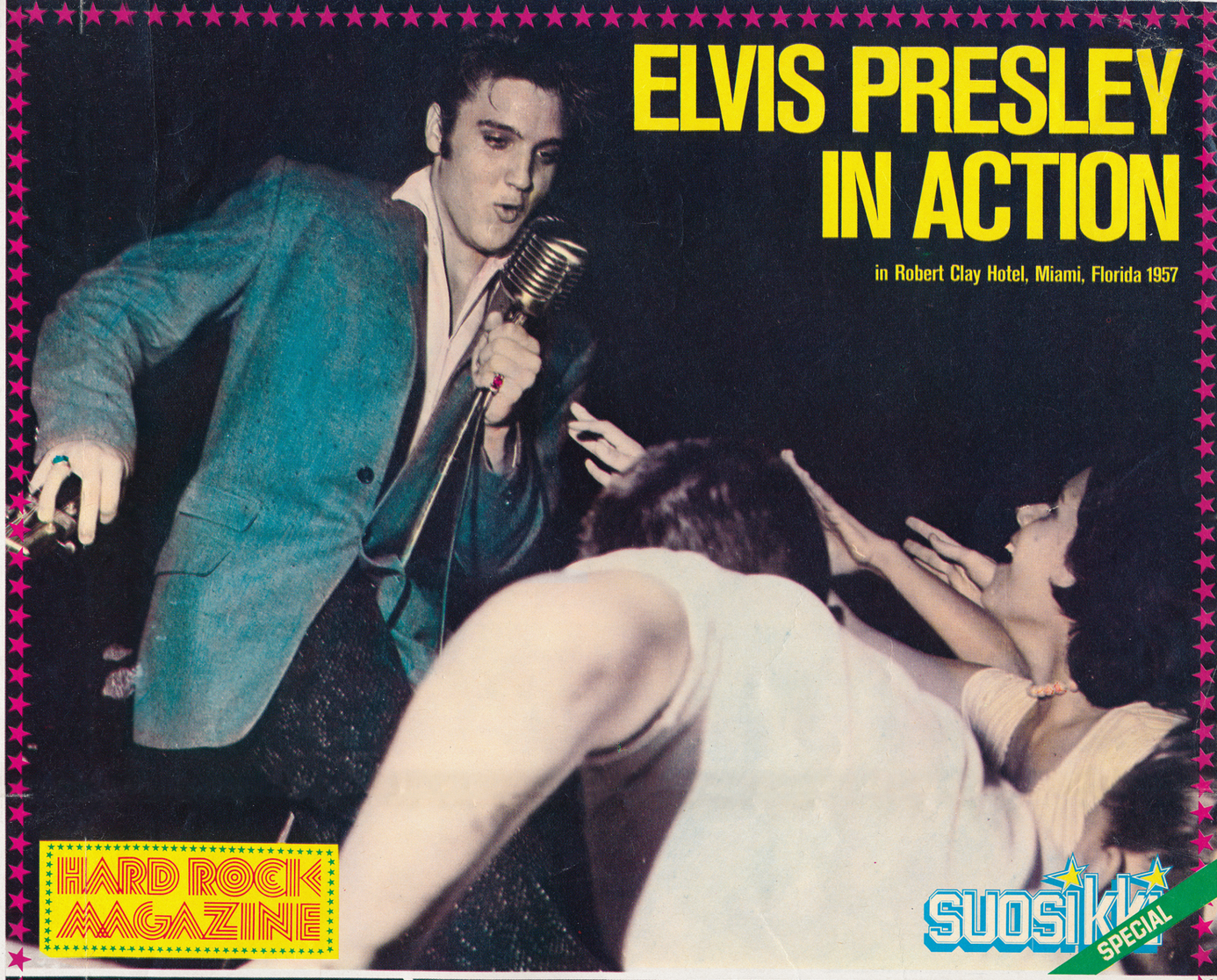

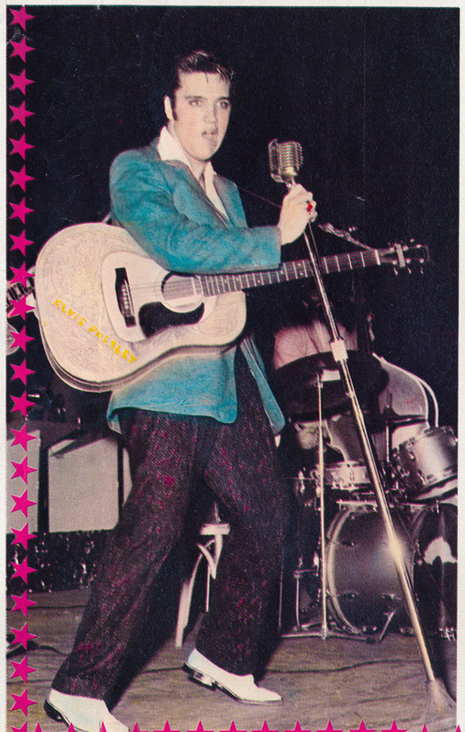

HARD ROCK MAGAZINE

ELVIS PRESLEY

KING OF ROCK'N'ROLL

SUOSIKKI SPECIAL